

[REDACTED]

Van: Provincie Noord-Holland <team_po@noord-holland.nl>
Verzonden: zondag 30 augustus 2026 23:50
Aan: info@stichtingmonk.nl
Onderwerp: Ontvangstbevestiging Zienswijze ontwerp-omgevingsvisie 2026 110277625
Bijlagen: zw_15062026_110277625.pdf

Geachte mr. [REDACTED] / mr. [REDACTED]

Hartelijk dank voor uw zienswijze. U ontvangt een e-mail ter bevestiging. Wij nemen contact met u op zodra de Nota van Beantwoording beschikbaar is.
Heeft u een vraag, neem dan contact op via jouwruimte@noord-holland.nl.

Met vriendelijke groet,

Team Omgevingsverordening
Provincie Noord-Holland

Amsterdam, 30 augustus 2026

Aangetekend en digitaalProvincie Noord-Holland
T.a.v. College van Gedeputeerde Staten
Postbus 3007
2001 DA Haarlem**Betreft:** Aanvullende zienswijze ontwerp-Omgevingsvisie Noord-Holland 2050 en ontwerp-omgevingseffectrapportage –
Natuurherstelverordening en biologische landbouw**AANVULLENDE ZIENSWIJZEN**

Geacht college,

I. Inleiding

Namens Stichting Milieu, Omgeving, Natuur en Klimaat (hierna: stichting MONK /MONK), dienen wij hierbij een aanvullende zienswijze in over de ontwerp-Omgevingsvisie Noord-Holland 2050 en de ontwerp-omgevingseffectrapportage.

Deze brief vormt een aanvulling op de eerder door Stichting MONK te Amsterdam ingediende brief met zienswijze van 25 augustus 2026, met ons kenmerk MONK-25082026-1. De eerdere zienswijze wordt hierbij uitdrukkelijk gehandhaafd en geacht integraal onderdeel van deze aanvullende zienswijze te zijn.

Stichting MONK heeft volgens haar statuten en beleidsplan tot doel de bescherming van natuur, milieu, klimaat, biodiversiteit, volksgezondheid en de fysieke leefomgeving. Het indienen van zienswijzen en het bevorderen van inspraak over omgevingsrechtelijke, milieu-, natuur- en klimaataangelegenheden behoren uitdrukkelijk tot de middelen waarmee MONK haar doelstellingen verwezenlijkt.

De ontwerpvisie heeft betrekking op de gehele fysieke leefomgeving van Noord-Holland en raakt daarmee rechtstreeks de belangen die MONK statutair behartigt. MONK verzoekt het college de onderstaande zienswijzen inhoudelijk bij de voorbereiding van de definitieve omgevingsvisie het ontwerp-omgevingseffectrapportage en de nota van beantwoording te betrekken.

II. Zienswijzen**• Zienswijze A -Natuurherstelverordening ontbreekt als herkenbaar beleidskader**

MONK constateert dat de ontwerp-Omgevingsvisie algemene passages bevat over natuurherstel, biodiversiteit, Natura 2000, het Natuurnetwerk Nederland, kringlooplandbouw, bodem, water en klimaat. Uit de ontwerpvisie blijkt echter niet dat de Europese Natuurherstelverordening, Verordening (EU) 2024/1991, als afzonderlijk en actueel beleidskader is verwerkt.

De Natuurherstelverordening geldt sinds 18 augustus 2024. Zij ziet niet alleen op Natura 2000-gebieden, maar op ecosystemen als geheel, waaronder land-, kust-, zoetwater-, bos-, landbouw- en stedelijke ecosystemen. De verordening legt bovendien nadruk op samenhangende herstelmaatregelen, monitoring, gebiedsgerichte planning en voortdurende verbetering.

MONK acht het onvoldoende dat de ontwerpvisie uitsluitend algemene termen gebruikt als natuurherstel, biodiversiteit, natuurinclusieve landbouw en groenblauwe structuren. De ontwerpvisie moet duidelijk maken:

1. welke verplichtingen uit Verordening (EU) 2024/1991 relevant zijn voor Noord-Holland;
2. welke ecosystemen en gebieden in Noord-Holland niet in goede toestand verkeren;
3. welke bestaande provinciale maatregelen al aan de verordening bijdragen;
4. welke resterende herstelopgave daarna bestaat;
5. welke bijdrage Noord-Holland levert aan het nationale Ontwerp-Natuurplan en het definitieve Natuurplan;
6. welke provinciale maatregelen vóór 2030 moeten worden uitgevoerd;
7. welke maatregelen worden voorbereid voor 2040 en 2050;
8. hoe natuurherstel wordt afgestemd met Natura 2000, de Vogelrichtlijn, de Habitatrichtlijn, de Kaderrichtlijn Water en het landbouwbeleid;
9. welke financiële middelen en uitvoeringscapaciteit beschikbaar zijn;
10. hoe de resultaten worden gemonitord en gerapporteerd.

MONK verzoekt GS de Natuurherstelverordening uitdrukkelijk in de definitieve Omgevingsvisie te verwerken. Daarbij moet worden voorkomen dat de provinciale beleidsvorming wacht op het definitieve nationale Natuurplan.

De ontwerpvisie moet juist aangeven welke provinciale maatregelen reeds kunnen en moeten worden voorbereid op basis van de thans geldende verordening en de bestaande ecologische gegevens.

Provinciale bijdrage aan natuurherstel

De ontwerpvisie beschrijft natuurherstel hoofdzakelijk als algemene ambitie. MONK mist een concrete provinciale bijdrage. De visie moet aangeven welke ecologische resultaten de provincie zelf wil realiseren en welke rol zij heeft naast het Rijk, gemeenten, waterschappen, terreinbeheerders en agrariërs.

MONK verzoekt GS daarom een provinciale uitvoeringsagenda natuurherstel aan de definitieve Omgevingsvisie te verbinden. Deze agenda moet ten minste bevatten:

- een actuele nulmeting van de toestand van ecosystemen;
- een kaart van prioritaire herstelgebieden;
- gebiedsgerichte hersteldoelen voor Natura 2000 en het NNN;
- hersteldoelen voor landbouwgebieden, wetlands, veenweidegebieden, oevers en landschapselementen;
- maatregelen voor hydrologisch herstel, vernatting, beek- en moerasherstel en ecologische verbindingen;
- maatregelen voor herstel van bestuiverpopulaties en landbouwbiodiversiteit;
- vermindering van stikstof, verdroging, vermessing en gewasbeschermingsmiddelen;
- concrete oppervlaktes, termijnen en tussenresultaten;
- een overzicht van de verantwoordelijke overheden;
- een financiële paragraaf;
- openbare monitoring en bijsturing.

De Europese natuurherstelverplichtingen moeten volgens MONK worden verbonden met provinciale ruimtelijke keuzes. Nieuwe ontwikkelingen op het gebied van woningbouw, energie, infrastructuur, defensie, landbouw, industrie en recreatie moeten worden beoordeeld op hun gevolgen voor de herstopgave. Waar herstelmaatregelen worden getroffen, moet tevens worden voorkomen dat de herstopde toestand vervolgens significant verslechtert.

Samenhang met Natura 2000 en bestaande natuurverplichtingen

MONK verzoekt GS in de definitieve Omgevingsvisie duidelijk te maken dat de Natuurherstelverordening een aanvulling vormt op en samenhangt met bestaande verplichtingen uit de Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn en Kaderrichtlijn Water.

De ontwerpvisie moet per Natura 2000-gebied inzichtelijk maken:

1. welke habitattypen en soorten aanwezig zijn;
2. welke instandhoudingsdoelstellingen gelden;
3. welke doelen niet worden gehaald;
4. welke drukfactoren daarvoor verantwoordelijk zijn;
5. welke herstopmaatregelen nodig zijn;
6. welke maatregelen al zijn uitgevoerd;
7. welke aanvullende maatregelen nodig zijn;
8. binnen welke termijnen verbetering moet optreden;
9. hoe de effectiviteit wordt vastgesteld;
10. hoe wordt voorkomen dat nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen het herstop frustreren.

MONK verzoekt GS daarbij actuele habitattypenkaarten, natuurdoelanalyses, waterkwaliteitsgegevens, grondwatergegevens en gegevens over stikstofdepositie te gebruiken. Een algemene verwijzing naar natuurherstel zonder gebiedsgerichte ecologische onderbouwing is onvoldoende om de provinciale bijdrage controleerbaar te maken.

Aangekondigde aanpassing

MONK verzoekt GS tevens rekening te houden met de aangekondigde aanpassing van de regelgeving ter uitvoering van de Natuurherstelverordening. De ontwerp-Omgevingsvisie wordt vastgesteld tegen de achtergrond van een veranderend Europees en nationaal juridisch kader. De provinciale taken en verantwoordelijkheden, de inhoud en juridische status van het nationale herstopplan en de wijze waarop bestaande gebiedsbeschermingsinstrumenten worden ingezet, kunnen daardoor wijzigen: [Overheid.nl | Consultatie Uitvoeringswet Natuurherstelverordening](#).

MONK verzoekt GS:

1. in de definitieve Omgevingsvisie uitdrukkelijk te vermelden welke onderdelen berusten op de thans geldende [Verordening \(EU\) 2024/1991](#) en welke onderdelen afhankelijk zijn van nog vast te stellen wijzigings- of uitvoeringswetgeving;
2. de voorgenomen wijziging niet als geldend recht of als vaststaand toekomstig recht te behandelen;
3. aan te geven welke gevolgen de voorgenomen wijziging kan hebben voor de provinciale taken, bevoegdheden, financiering, uitvoering en monitoring;
4. de Omgevingsvisie zo vast te stellen dat een latere wijziging van de Natuurherstelverordening of nationale uitvoeringswetgeving niet leidt tot strijdigheid of een lacune in het provinciale natuurbeleid;

5. een actualiserings- en evaluatiebepaling op te nemen waarmee de Omgevingsvisie, de programma's, de omgevingsverordening en het OER worden aangepast zodra de wijziging definitief is;
6. de gevolgen van de aangekondigde wijziging afzonderlijk in het OER te beschrijven, voor zover die wijziging vóór de vaststelling van de definitieve Omgevingsvisie voldoende concreet is;
7. indien de wijziging nog onvoldoende concreet is, dit als onzekerheid in het OER te vermelden en te beoordelen of aanvullende monitoring of een latere planherziening noodzakelijk is;
8. geen natuurherstelmaatregelen, provinciale verantwoordelijkheden of inspraakmogelijkheden te laten vervallen uitsluitend omdat de toekomstige wijziging mogelijk een andere verdeling van taken of instrumenten introduceert;
9. de bestaande participatieverplichtingen te handhaven. De Natuurherstelverordening bepaalt dat het herstelplan "op open, transparante, inclusieve en doeltreffende wijze" moet worden voorbereid en dat het publiek, waaronder belanghebbenden, in een vroeg stadium reële inspraakmogelijkheden krijgt: [Verordening \(EU\) 2024/1991](#) (Artikel 15);
10. MONK gelegenheid te geven een aanvullende zienswijze in te dienen wanneer de wijziging vóór vaststelling van de definitieve Omgevingsvisie voldoende is uitgewerkt en gevolgen heeft voor de provinciale natuur- en landbouwopgaven.

De rechtbank Noord-Nederland heeft in [ECLI:NL:RBNNE:2026:3153](#) benadrukt dat betere gegevens aanleiding kunnen geven om van eerdere informatie af te wijken en dat zienswijzen ertoe kunnen leiden dat een voorgenomen toevoeging wordt geschrapt wanneer de gebruikte informatie onjuist blijkt. Dat ondersteunt MONK's verzoek om de provinciale visie en onderliggende ecologische gegevens niet definitief vast te leggen zonder ruimte voor actualisering. De rechtspraak laat tevens zien dat voor effectieve inspraak de gegevens waarop de natuurkeuzes berusten tijdig en passend beschikbaar moeten zijn: [ECLI:NL:RBNNE:2026:3162](#).

De juridische kern is daarmee: de aangekondigde wijziging moet als relevante onzekerheid en als mogelijk toekomstig kader worden vermeld, maar de Omgevingsvisie moet worden getoetst aan de op het moment van vaststelling geldende Natuurherstelverordening. De latere wijziging kan niet worden gebruikt om de huidige participatie-, motiverings- of natuurherstelverplichtingen buiten beschouwing te laten.

- **Zienswijze B - Biologische landbouw ontbreekt als afzonderlijke provinciale beleidskeuze**

MONK constateert dat de ontwerp-Omgevingsvisie wel spreekt over kringlooplandbouw, natuurinclusieve landbouw, bodemkwaliteit, waterkwaliteit en vermindering van gewasbeschermingsmiddelen, maar geen afzonderlijke en concrete provinciale bijdrage aan biologische landbouw bevat.

De Rijksoverheid heeft als doel gesteld dat in 2030 15% van het Nederlandse landbouwooppervlak biologisch wordt gebruikt. In 2025 bedroeg het aandeel volgens de verstrekte informatie 4,8%. De afstand tot het doel is daarom aanzienlijk. De ontwerpvisie maakt niet duidelijk:

- welk aandeel biologisch areaal Noord-Holland in 2030 nastreeft;
- hoeveel hectare daarvoor moet omschakelen;
- welke gebieden prioriteit hebben;
- welke provinciale middelen beschikbaar zijn;
- hoe geschikte en betaalbare grond beschikbaar komt;
- welke ondersteuning aan omschakelende boeren wordt geboden;
- hoe afzet, verwerking, onderwijs en kennis worden versterkt;
- hoe biologische landbouw wordt verbonden met natuurherstel, bodem, water en klimaat;
- hoe de voortgang wordt gemeten.

MONK verzoekt GS in de definitieve Omgevingsvisie ten minste de landelijke doelstelling van 15% biologisch landbouwareaal in 2030 als provinciale beleidsopgave te erkennen en de provinciale bijdrage daaraan vast te leggen. MONK verzoekt GS daarbij rekening te houden met de op 2 februari 2026 aangenomen motie waarin GS wordt verzocht vóór het einde van 2026 een plan te maken om de doelstelling van 15% biologisch areaal in Noord-Holland te bereiken, inclusief de benodigde financiering: [Provinciale Staten](#).

Biologische landbouw als onderdeel van natuurherstel en landbouwtransitie

De Natuurherstelverordening noemt biologische landbouw uitdrukkelijk als voorbeeld van agro-ecologisch beheerd landbouwareaal. Biologische landbouw is daarom niet uitsluitend een productiemethode of marktsegment, maar kan bijdragen aan biodiversiteit, bodemvruchtbaarheid, waterkwaliteit, vermindering van chemische middelen en klimaatdoelen.

Verordening (EU) 2018/848 bepaalt dat biologische productie onder meer is gericht op bescherming van milieu en klimaat, langdurige bodemvruchtbaarheid en een hoog niveau van biodiversiteit. De biologische plantaardige productie vindt plaats in levende bodem. Zie [Verordening \(EU\) 2018/848](#).

MONK verzoekt GS daarom de volgende beleidskeuzes te onderzoeken en vast te leggen:

1. uitbreiding van biologische landbouw in grondwaterbeschermingsgebieden en gebieden met kwetsbare waterkwaliteit;
2. prioriteit voor biologische of agro-ecologische landbouw in overgangszones rond Natura 2000;
3. provinciale ondersteuning van omschakeling en bedrijfsontwikkeling;
4. provinciale grond en pachtvoorwaarden inzetten voor biologische landbouw;
5. koppeling van biologische landbouw aan agrarisch natuurbeheer;
6. versterking van regionale verwerking, afzet en korte ketens;

7. ondersteuning van kennis, innovatie, onderwijs en bedrijfsbegeleiding;
8. gebruik van provinciale subsidies en GLB-instrumenten voor omschakeling;
9. vermindering van gewasbeschermingsmiddelen en kunstmest;
10. bescherming en verbetering van bodemleven, bodemstructuur en natuurlijke bodemvruchtbaarheid.

De provincie moet daarbij onderscheid maken tussen biologische landbouw als gecertificeerde productiemethode en bredere vormen van kringlooplandbouw of natuurinclusieve landbouw. Deze begrippen zijn niet zonder meer juridisch of feitelijk gelijk. MONK verzoekt GS daarom te definiëren welke doelen met ieder ontwikkelpad worden nagestreefd en hoe de resultaten worden gemeten.

- **Zienswijze C - Bodem, water en biodiversiteit**

MONK verzoekt GS de relatie tussen biologische landbouw, natuurherstel, bodem en water concreet te maken. De ontwerpvisie moet inzichtelijk maken hoe landbouwtransitie bijdraagt aan:

- vermindering van nutriëntenbelasting;
- verbetering van oppervlaktewater en grondwater;
- vermindering van gewasbeschermingsmiddelen;
- verhoging van organische stof en bodemleven;
- beperking van bodemerosie en bodemverdichting;
- herstel van landschapselementen;
- verbetering van bestuiver- en akkervogelpopulaties;
- vermindering van stikstofdepositie;
- klimaatadaptatie en koolstofvastlegging.

De GLB-regels bevatten hiervoor meetbare indicatoren, waaronder biologisch landbouwareaal, akkervogelindex, biodiversiteit, waterkwaliteit, nutriëntenbalansen, organische koolstof in landbouwbodems en bodemerosie: [Verordening \(EU\) 2021/2115](#).

MONK verzoekt GS deze indicatoren te gebruiken in de provinciale monitoring en jaarlijks te rapporteren over:

1. biologisch areaal;
2. areaal in omschakeling;
3. gebruik van chemische gewasbeschermingsmiddelen;
4. gebruik van kunstmest en dierlijke mest;
5. bodemorganische koolstof;
6. bodemerosie en bodemverdichting;
7. waterkwaliteit;
8. akkervogels en bestuivers;
9. landschapselementen;
10. agrarisch natuurbeheer.

- **Zienswijze D- Ontwerp-OER**

MONK betwijfelt of de ontwerp-OER voldoende inzichtelijk maakt welke bijdrage de ontwerp-Omgevingsvisie levert aan natuurherstel en biologische landbouw.

De OER moet volgens MONK onderscheid maken tussen:

- de autonome ontwikkeling;
- bestaand natuur- en landbouwbeleid;
- nieuwe keuzes in de ontwerp-Omgevingsvisie;
- maatregelen die al juridisch of financieel zijn geborgd;
- ambities die nog nader moeten worden uitgewerkt.

MONK verzoekt het OER aan te vullen met:

1. een afzonderlijke beoordeling van Verordening (EU) 2024/1991;
2. een beoordeling van de provinciale bijdrage aan het nationale Natuurplan;
3. een beoordeling van herstel van landbouwecosystemen;
4. een vergelijking van gangbare, kringloopgerichte, natuurinclusieve en biologische landbouw;
5. een beoordeling van effecten op bodem, water, biodiversiteit, klimaat en stikstof;
6. een gebiedsgerichte beoordeling van overgangszones en landbouwgebieden rond Natura 2000;
7. een beoordeling van de gevolgen van grondgebruik en pachtbeleid;
8. een financiële en uitvoeringsanalyse;
9. een overzicht van onzekerheden en ontbrekende gegevens;
10. een monitorings- en bijsturingsprogramma.

Wanneer de OER positieve effecten van biologische of natuurinclusieve landbouw veronderstelt, moet zij aangeven op welke maatregelen,

oppervlaktes, termijnen en aannames die veronderstelling berust. Wanneer de OER de effecten niet kan kwantificeren omdat de ontwerpvisie onvoldoende concreet is, moet dat als onzekerheid en leemte worden vermeld en moet de visie worden aangevuld.

III. Verzoeken

Naast de bovengenoemde verzoeken verzoekt MONK Gedeputeerde Staten van Noord-Holland:

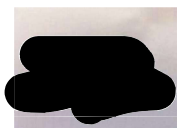
1. de ontwerp-Omgevingsvisie en de ontwerp-OER aan te vullen overeenkomstig deze aanvullende zienswijze;
 2. Verordening (EU) 2024/1991 uitdrukkelijk als relevant beleidskader in de definitieve Omgevingsvisie op te nemen;
 3. de provinciale bijdrage aan het nationale Ontwerp-Natuurplan en het definitieve Natuurplan te beschrijven;
 4. een provinciale uitvoeringsagenda natuurherstel vast te stellen met doelen, gebieden, maatregelen, middelen, termijnen en verantwoordelijkheden;
 5. de herstelopgave voor Natura 2000, het NNN, landbouwgebieden, wetlands, veenweidegebieden, oevers en landschapselementen gebiedsgericht in kaart te brengen;
 6. de samenhang tussen natuurherstel, de Vogelrichtlijn, de Habitatrichtlijn, de Kaderrichtlijn Water, bodembeleid, stikstofbeleid en landbouwbeleid inzichtelijk te maken;
 7. de landelijke doelstelling van 15% biologisch landbouwareaal in 2030 als provinciale beleidsopgave te erkennen;
 8. vóór het einde van 2026 een provinciaal plan voor biologische landbouw vast te stellen, overeenkomstig de aangenomen motie van Provinciale Staten, inclusief financiering;
 9. in de definitieve Omgevingsvisie het door de provincie nagestreefde aandeel biologisch landbouwareaal in 2030 op te nemen;
 10. het benodigde aantal hectares, de gebiedsprioriteiten en het tijdpad voor omschakeling te benoemen;
 11. biologische landbouw te verbinden met natuurherstel, bodemverbetering, waterkwaliteit, biodiversiteit, klimaatadaptatie en stikstofreductie;
 12. provinciale grond-, pacht-, subsidie- en gebiedsontwikkelingsinstrumenten in te zetten voor biologische en agro-ecologische landbouw;
 13. omschakelende en bestaande biologische boeren te ondersteunen met kennis, advies, financiële middelen, grondtoegang en afzetbevordering;
 14. biologische landbouw en agrarisch natuurbeheer in overgangszones rond Natura 2000-gebieden te bevorderen;
 15. indicatoren vast te stellen voor biologisch areaal, areaal in omschakeling, bodemkwaliteit, waterkwaliteit, biodiversiteit, nutriëntenbalans, bestrijdingsmiddelen en bodemerosie;
 16. deze indicatoren op te nemen in het provinciale monitoringsprogramma en de resultaten jaarlijks openbaar te rapporteren;
 17. het OER aan te vullen met een beoordeling van de effecten van de Natuurherstelverordening en de landbouwtransitie;
 18. in het OER onderscheid te maken tussen bestaand beleid, nieuw provinciaal beleid en nog onzekere beleidsvoornemens;
 19. de financiële, juridische en bestuurlijke uitvoerbaarheid van de voorgestelde maatregelen te beoordelen;
 20. de gebruikte ecologische gegevens, kaarten, uitgangspunten, modellen en onzekerheden volledig openbaar en controleerbaar te maken;
 21. aan te geven welke maatregelen worden genomen indien natuurherstel of de groei van biologische landbouw achterblijft;
 22. deze aanvullende zienswijze samen met de eerdere zienswijze met kenmerk MONK-25082026-1 inhoudelijk te beantwoorden in de nota van beantwoording;
 23. per verzoek aan te geven of GS dit volledig, gedeeltelijk of niet overneemt en, bij afwijzing, concreet te motiveren waarom.
 24. MONK verzoekt GS deze aanvullende zienswijze bij de besluitvorming over de ontwerp-Omgevingsvisie en het OER te betrekken. Indien GS van mening is dat natuurherstel en biologische landbouw uitsluitend in latere programma's of het provinciale Natuurbeheerplan thuishoren, verzoekt MONK om uiteen te zetten welke hoofdlijnen reeds in de Omgevingsvisie worden vastgelegd, welk instrument de verdere uitvoering regelt, welke termijn daarvoor geldt en hoe de provincie de uitvoering en het doelbereik controleert.
25. De voornoemde zienswijze inhoudelijk te beantwoorden in de nota van beantwoording.

Hoogachtend,

mr.

Datum: 30 augustus 2026

mr.

Datum: 30 augustus 2026